

Seat No. : 11022

NN-123

November-2017

M.Com., Sem.-III

503 : Management Control System

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 70

1. (a) ઔપચારિક સંચાલન નિયંત્રણ પ્રક્રિયા સમજાવો. 7
અથવા
સંચાલન અંકુશ (નિયંત્રણ) એટલે શું ? સંચાલન અંકુશનો વિસ્તાર અને પ્રકૃતિ સમજાવો.
- (b) ટૂંકમાં જવાબ લખો : (ગમે તે બે) 4
(i) નિયંત્રકના કાર્યો અંગે ચર્ચા કરો.
(ii) સંચાલન અંકુશ (નિયંત્રણ) પ્રક્રિયા અને અન્ય નિયંત્રણ પ્રક્રિયા વચ્ચેનો તફાવત સમજાવો.
(iii) આયોજન અને નિયંત્રણ કાર્ય વચ્ચેના સંબંધની ચર્ચા કરો.
- (c) એક કે બે લીટીમાં જવાબ આપો : 3
(i) સ્વયં નિયંત્રણ એટલે શું ?
(ii) જવાબદારી કેન્દ્રો એટલે શું ?
(iii) અંકુશ (નિયંત્રણ) સિસ્ટમના ઘટકો જણાવો.
2. (a) નિયંત્રણ પ્રક્રિયાના સાયબરનેટિક નમૂનારૂપ વિશે વિગતવાર વર્ણવો. 7
અથવા
સંચાલન અંકુશ (નિયંત્રણ) ડિઝાઈનના મુદ્દાઓ સમજાવો.
- (b) ટૂંકમાં જવાબ આપો : (ગમે તે બે) 4
(i) સંચાલન અંકુશ (નિયંત્રણ) સિસ્ટમની ડિઝાઈનને અસર કરતાં પરિબલોને સમજાવો.
(ii) અંકુશ (નિયંત્રણ) સિસ્ટમ પર માહિતી ટેકનોલોજીની અસર જણાવો.
(iii) નિયંત્રણ પ્રક્રિયા વંશવેલો (hierarchy) એટલે શું ?
- (c) એક કે બે લીટીમાં જવાબ આપો : 3
(i) મૂલ્ય ધારણા એટલે શું ?
(ii) હકીકતલક્ષી ધારણા એટલે શું ?
(iii) સાયબરનેટિક સિસ્ટમની લાક્ષણિકતાઓ જણાવો.

3. (a) કુલ ગુણવત્તા સંચાલનના મુખ્ય સિદ્ધાંતોની ચર્ચા કરો.

7

અથવા

સંચાલન શૈલી સંચાલન અંકુશ પ્રક્રિયા પર કેવી રીતે અસર કરે છે ?

(b) ટૂંકમાં જવાબ આપો : (ગમે તે બે)

4

(i) કોર્પોરેટ સંસ્કૃતિ એટલે શું ?

(ii) પારસ્પરિક અંકુશની લાક્ષણિકતાઓની ચર્ચા કરો.

(iii) ડિઝાઈન ગુણવત્તા શું છે ?

(c) એક કે બે લીટીમાં જવાબ આપો :

3

(i) જટિલ સફળતા પરિબળ એટલે શું ?

(ii) ગ્રાહક વફાદારી એટલે શું ?

(iii) શીખવાની સંસ્થા (લર્નિંગ ઓર્ગેનાઈઝેશન) એટલે શું ?

4. (a) બિન-નફાકારક સંગઠનોની સંચાલન અંકુશ સિસ્ટમ સમજાવો.

7

અથવા

બહુરાષ્ટ્રીય કંપનીઓના નિયંત્રણ મુદ્દાઓ સમજાવો.

(b) ટૂંકમાં જવાબ લખો : (ગમે તે બે)

4

(i) વિવિધ પ્રકારનાં વિનિમય દર સંપર્ક દર્શાવો.

(ii) બહુરાષ્ટ્રીય કંપનીઓ દ્વારા ઉપયોગમાં લેવાતી વિવિધ ટ્રાન્સફર પ્રાઈસિંગ પદ્ધતિઓ પર ચર્ચા કરો.

(iii) સાંસ્કૃતિક તફાવત એટલે શું ?

(c) એક કે બે લીટીમાં જવાબ આપો.

3

(i) ભંડોળ એકત્રીકરણ એટલે શું ?

(ii) વિનિમય દર એટલે શું ?

(iii) ફાળો આપેલ મૂડી એટલે શું ?

5. સાચો વિકલ્પ પસંદ કરો :

(1) સ્ટોકનું સ્તર નક્કી કરવું તે _____ પ્રવૃત્તિ કહેવાય જ્યારે ફરીથી તેની માંગણી મુકવી તે _____ પ્રવૃત્તિ છે. 14

- (a) વ્યૂહરચનાની રચના, સંચાલન અંકુશ
- (b) સંચાલન અંકુશ, કાર્ય અંકુશ
- (c) કાર્ય અંકુશ, સંચાલન અંકુશ
- (d) સંચાલન અંકુશ, વ્યૂહરચનાની રચના

(2) સંચાલન અંકુશ વ્યૂહરચનાની _____ પર મુખ્યત્વે ધ્યાન કેન્દ્રિત કરે છે.

- (a) રચના
- (b) અમલીકરણ
- (c) ધ્યેય
- (d) ઉપરનાં બધા વિકલ્પ

(3) _____ કેન્દ્ર એક સંસ્થા એકમ છે, જેમાં આવક અને ખર્ચ બંને નાણાકીય શરતોમાં માપવામાં આવે છે.

- (a) પડતર ખર્ચ
- (b) મહેસૂલ (આવક)
- (c) ખર્ચ
- (d) નફો

(4) _____ માળખામાં, કાર્યકારી એકમોમાં દ્વિ-જવાબદારીઓ છે.

- (a) કાર્યાત્મક
- (b) વ્યવસાય
- (c) મેટ્રિક્સ
- (d) વિભાગીય

(5) _____ માપ ભૂતકાળની કામગીરીનો સંકેત આપે છે જ્યારે _____ માપ ભવિષ્યના પ્રદર્શનનું સૂચક છે.

- (a) નાણાકીય, બિન-નાણાકીય
- (b) બિન-નાણાકીય, નાણાકીય
- (c) આંતરિક, બાહ્ય
- (d) બાહ્ય, આંતરિક

(6) _____ નિયંત્રણ સંચાલનને વ્યૂહાત્મક અનિશ્ચિતતાઓની ચેતવણીઓ આપે છે.

- (a) આંતરિક
- (b) પારસ્પરિક
- (c) ઔપચારિક
- (d) અનૌપચારિક

(7) _____ એ પસંદગીની વ્યૂહરચનાને અમલમાં મૂકવા માટે કંટ્રોલ સિસ્ટમ ડિઝાઇનમાં મહત્વપૂર્ણ છે જ્યારે _____ મેનેજમેન્ટ નિયંત્રણની માહિતીનો ઉપયોગ દ્વારા નવી વ્યૂહરચનાઓ વિકસાવવા માટેનું માગદર્શન કરે છે.

- (a) જટિલ સફળતા પરિબળ, વ્યૂહાત્મક અનિશ્ચિતતા
- (b) વ્યૂહાત્મક અનિશ્ચિતતા, જટિલ સફળતા પરિબળ
- (c) આંતરિક નિયંત્રણ, પારસ્પરિક નિયંત્રણ
- (d) પારસ્પરિક નિયંત્રણ, આંતરિક નિયંત્રણ

- (8) સંસ્થાઓ વચ્ચેના નિયંત્રણ સિસ્ટમોમાં તકાવતને સમજાવવા માટે _____ મહત્વપૂર્ણ છે.
- સાંસ્કૃતિ ધોરણો
 - સંચાલન શૈલી
 - કુલ ગુણવત્તા સંચાલન
 - ઉપરોક્ત બધાં
- (9) _____ પાસે સંચાલન પ્રવૃત્તિઓ અને કાળો પામેલ મૂડી સંબંધિત નાણાકીય નિવેદનોના બે સેટ છે.
- નફો સંસ્થા
 - બિન-નફો સંસ્થા
 - સેવા સંસ્થા
 - ઉપરનાં બધાં
- (10) _____ સંસ્કૃતિના કર્મચારીઓ વ્યક્તિગત પ્રદર્શન પર આધારિત પુરસ્કારને પસંદ કરતા હોય છે, જ્યારે _____ સંસ્કૃતિના કર્મચારીઓ જૂથ-આધારિત પારિતોષિકોને પસંદ કરે છે.
- વ્યક્તિગત, સામૂહિક સંગઠન
 - સામૂહિક સંગઠન, વ્યક્તિગતતાવાદી
 - ઉચ્ચ સંદર્ભ, ઓછી સંદર્ભ
 - નીચા સંદર્ભ, ઉચ્ચ સંદર્ભ

Seat No. : _____

NN-123

November-2017

M.Com., Sem.-III

503 : Management Control System

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 70

1. (a) Explain the Formal management control process. 7

OR

What is Management Control? Discuss nature and scope of Management Control Systems.

(b) Answer any two in brief : 4

(i) Discuss the functions of the controller.

(ii) Difference between Management Control Process and other Control Process.

(iii) Discuss the relationship among planning and control function.

(c) Answer in one or two sentences. 3

(i) What is self control ?

(ii) What is Responsibility Center ?

(iii) State the elements of control system.

2. (a) Describe in detail the Cybernetic paradigm of control process. 7

OR

Explain the issues in designing Management Control.

(b) Answer any two in brief : 4

(i) Explain the factors influencing the design of Management Control System.

(ii) State the impact of information technology on control system.

(iii) What is Control Process Hierarchy ?

(c) Answer in one or two sentences. 3

(i) What is Value premise ?

(ii) What is Factual Premise ?

(iii) State the characteristics of Cybernetic System.

3. (a) Discuss the main principles of Total Quality Management. 7
- OR**
- How does management style affect the management control process ?
- (b) Answer any **two** in brief : 4
- (i) What is Corporate Culture ?
- (ii) Discuss characteristics of Interactive Control.
- (iii) What is Design Quality ?
- (c) Answer in **one** or **two** sentences : 3
- (i) What is Critical success factor ?
- (ii) What is Customer Loyalty ?
- (iii) What is Learning Organization ?
4. (a) Explain management control system of non- profit organizations. 7
- OR**
- Explain control issues in multinational corporations.
- (b) Answer any **two** in brief : 4
- (i) Explain various types of exchange rate exposure.
- (ii) Discuss different transfer pricing methods used by MNCs.
- (iii) What is cultural difference ?
- (c) Answer in **one** or **two** sentences. 3
- (i) What is Funds Accumulation ?
- (ii) What is exchange rate ?
- (iii) What is Contributed Capital ?
5. Choose the correct option : 14
- (1) Deciding the inventory level is _____ activity while reordering an item is _____ activity.
- (a) Strategy formulation, Management control
- (b) Management control, Task control
- (c) Task control, Management control
- (d) Management control, Strategy formulation
- (2) Management control focuses primarily on strategy _____.
- (a) Formulation (b) Implementation
- (c) Objectives (d) All of the above

- (3) _____ center is an organization unit in which both revenues and expenses are measured in monetary terms.
- (a) Cost (b) Revenue
(c) Expense (d) Profit
- (4) In _____ structure, functional units have dual responsibilities.
- (a) Functional (b) Business
(c) Matrix (d) Divisional
- (5) _____ measure is a lagging indicator of past performance while _____ measure is a leading indicator of future performance.
- (a) Financial, Non-Financial
(b) Non-Financial, Financial
(c) Internal, External
(d) External, Internal
- (6) _____ control alerts management to strategic uncertainties.
- (a) Internal (b) Interactive
(c) Formal (d) Informal
- (7) _____ are important in control system design to implement the chosen strategy while _____ guide the use of management control information in developing new strategies.
- (a) Critical success factors, Strategic uncertainties
(b) Strategic uncertainties, Critical success factors
(c) Internal control, Interactive control
(d) Interactive control, internal control
- (8) _____ are important to explain the difference in control systems between the organizations.
- (a) Cultural norms
(b) Management Style
(c) Total Quality Management
(d) All of the above

(9) A _____ organization has two sets of financial statements relating to operating activities and relating to contributed capital.

- (a) Profit organization
- (b) Non-profit organization
- (c) Service organization
- (d) all of the above

(10) _____ culture employees are likely to prefer reward based on individual performances while in _____ culture employees prefer group based rewards.

- (a) Individualistic, Collectivist
- (b) Collectivist, Individualistic
- (c) High context, low context
- (d) Low context, high context